Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Papur Briffio ar Ddiweithdra
Mai 2012

Mae'r papur briffio misol hwn yn rhoi trosolwg ystadegol oddueddiadau diweithdra.

Caiff gwybodaeth am etholaethau'r Cynulliad, Cymru a chenhedloedd a rhanbarthau'r DU ei chynnwys.

Gwasanaeth Ymchwil

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Mae'r Gwasanaeth Ymchwil yn darparu ymchwil a gwybodaeth arbenigol a ddiduedd er mwyn cefnogi Aelodau a phwyllgorau'r Cynulliad i gyflawni swyddogaethau craffu, deddfwriaethol a chynrychioliadol Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

Mae briffiau gan Wasanaeth Ymchwil yn cael eu hysgrifennu ar gyfer Aelodau'r Cynulliad a'u staff. Mae'r awduron ar gael i drafod y papurau gydag Aelodau a'u staff ond nid yw'n bosibl rhoi cyngor i'r cyhoedd. Croesawn sylwadau ar ein briffiau; os oes gennych unrhyw sylwadau gallwch eu hanfon i'r cyfeiriad post neu e-bost isod.

Gellir cael gafael ar fersiwn electronig o'r papur ar safle'r Cynulliad Cenedlaethol yn:
www.cynulliadcymru.org/research

Mae copïau printiedig hefyd ar gael yn Llyfrgell yr Aelodau:

Y Gwasanaeth Ymchwil
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

E-bost: **Research.Service@wales.gov.uk**
Twitter: **@YmchwilCCC**

© Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2012
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difrïol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Rhif ymholiad: 12/1369

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Papur Briffio ar Ddiweithdra

Mai 2012

Gareth Thomas

Rhif dogfen: 12/019

Gwasanaeth
Ymchwil

Papur Briffio ar Ddiweithdra: Mai 2012

Cyflwyniad

Caiff ystadegau am ddiweithdra eu cyhoeddi'n fisol gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol (y Swyddfa Ystadegau). Caiff y papur hwn ei ryddhau'n fuan wedi i ddata'r Swyddfa Ystadegau gael ei gyhoeddi. Nod y papur yw darparu crynodeb o'r sefyllfa ddiweddaraf am ddiweithdra yng Nghymru a'r Deyrnas Unedig.

Mae adran 1 yn cynnwys y prif ffigurau a dadansoddiadau. Ceir rhagor o wybodaeth yn adrannau 2 i 6.

Yn ogystal â gwybodaeth am y Sefydliad Llafur Rhyngwladol (ILO) a dulliau o fesur nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra, mae'r papur hwn yn cynnwys ffigurau answyddogol o gyfraddau nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra yn seiliedig ar gartrefi yn Etholaethau'r Cynulliad. Mae'r rhain yn fesuriadau gwahanol i'r rhai a gaiff eu cyhoeddi gan y Swyddfa Ystadegau. Oherwydd newid yn y fethodoleg, nid yw'n bosibl cymharu'r canrannau answyddogol yn y papur briffio hwn â chanrannau sydd wedi'u cyhoeddi mewn papurau cyn mis Awst 2010. Ceir rhagor o wybodaeth yn yr Atodiad Technegol.

1: Y prif ffigurau

Prif ddangosyddion arolwg o'r llafurlu (LFS) a ffigurau diweithdra'r Sefydliad Llafur Rhyngwladol (ILO)[1]

- O fis Ionawr i fis Mawrth 2012, roedd nifer y bobl mewn gwaith yng Nghymru yn 1,341,000. Mae hyn yn ostyngiad o 3,000 ers y chwarter blaenorol ac yn ostyngiad o 6,000 ers y flwyddyn flaenorol;
- O fis Ionawr i fis Mawrth 2012, roedd ffigurau diweithdra ILO Cymru yn 132,000. Mae hyn yn ostyngiad o 1,000 ers y chwarter blaenorol ac yn gynnydd o 20,000 ers y flwyddyn flaenorol;
- Canran diweithdra ILO Cymru o fis Ionawr i fis Mawrth 2012 oedd 9.0 y cant. Mae hyn yn gynnydd o 7.7 y cant o fis Ionawr i fis Mawrth 2011. Canran ILO ar gyfer dynion oedd 9.6 y cant, sef cynnydd o 9.0 y cant ers y flwyddyn flaenorol. Canran ILO ar gyfer menywod oedd 8.3 y cant, sef cynnydd o 6.3 y cant ers y flwyddyn flaenorol. *Ffigur 2.1;*
- Rhwng mis Hydref 2010 a mis Medi 2011, roedd 50,100 o bobl rhwng 16 a 24 oed yn ddi-waith yn ôl ffigurau'r Sefydliad Llafur Rhyngwladol. Y canran diweithdra ILO ar gyfer pobl rhwng 16 a 24 oed oedd 23.4 y cant. *Tabl 5.1 a Ffigur 5.1* ; a
- O fis Ionawr i fis Mawrth 2012, nifer y bobl a oedd yn economaidd anweithgar[2] yng Nghymru, rhwng 16 a 64 oed, oedd 473,000. Mae hyn yn gynnydd o 7,000 ers y chwarter blaenorol ac yn ostyngiad o 11,000 ers y flwyddyn flaenorol.

Nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra [3]

- Ym mis Ebrill 2012, canran y bobl a oedd yn hawlio budd-dal diweithdra yng Nghymru oedd 5.5 y cant. Mae hyn yn cymharu â 5.0 y cant ym mis Ebrill 2011. *Ffigur 2.2*;
- Gwelwyd gostyngiad o 300 yng nghyfanswm nifer y bobl a oedd yn hawlio budd-dal diweithdra yng Nghymru ers y mis blaenorol. Roedd hyn yn gynnydd o 8,100 ers mis Ebrill y llynedd;
- Gwelwyd gostyngiad o 1,685 ers y mis blaenorol yn nifer y bobl rhwng 18 a 24 oed sy'n hawlio budd-dal diweithdra. Roedd hyn yn gynnydd o 2,680 ers mis Ebrill y llynedd. *Tabl 5.2*

---

[1] Canran diweithdra'r **Sefydliad Llafur Rhyngwladol (ILO)** yw nifer ILO o'r bobl sy'n ddi-waith fel canran o'r boblogaeth economaidd weithgar sy'n 16 oed a hŷn. Mae hyn yn cynnwys y rhai sydd heb waith ond sydd eisiau swydd; y rhai sydd wedi bod yn chwilio am waith yn y pedair wythnos diwethaf ac sydd ar gael i ddechrau gweithio yn y pythefnos nesaf; a'r rhai sydd heb waith, sydd wedi dod o hyd i swydd ac sy'n aros i ddechrau gweithio o fewn y pythefnos nesaf. Mae'r ffigurau'n deillio o arolygon o gartrefi a gaiff eu cynnal bob chwarter blwyddyn gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol a'r rhain yw'r prif ddull o fesur diweithdra yn y Deyrnas Unedig.

[2] Caiff pobl sy'n **economaidd anweithgar** eu diffinio fel pobl nad ydynt eisiau swydd, y rhai sydd eisiau gwaith ond sydd heb fod yn chwilio am waith yn y pedair wythnos diwethaf, a'r rhai sydd eisiau gwaith ac sy'n chwilio am waith ond nad ydynt ar gael i ddechrau gweithio.

[3] Dim ond pobl sy'n hawlio Lwfans Ceisio Gwaith sydd wedi'u cyfrif yn y dull o fesur **nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra**. Mae'n is na diffiniad yr ILO, oherwydd nid oes gan rai pobl sy'n ddi-waith yr hawl i fudd-dal diweithdra, neu maent yn dewis peidio â gwneud cais amdano. Mae canrannau Etholaethau'r Cynulliad yn amcangyfrifon answyddogol a gynhyrchwyd gan Wasanaeth Ymchwil yr Aelodau (gweler yr Atodiad Technegol).

- Yr Etholaethau Cynulliad a oedd â'r canrannau hawlio budd-dal diweithdra uchaf ym mis Ebrill 2012 (yn seiliedig ar amcangyfrifon answyddogol) oedd Blaenau Gwent (12.4 y cant) a Merthyr Tudful a Rhymni (11.7 y cant). Yr etholaethau â'r amcangyfrifon isaf o'r canrannau hawlio budd-dal diweithdra oedd Sir Drefaldwyn (3.0 y cant), a Cheredigion (3.0 y cant). *Tabl 6.2.*

2: Ystadegau ar ddiweithdra yng Nghymru [4]

Ffigur 2.1: Canran diweithdra ILO

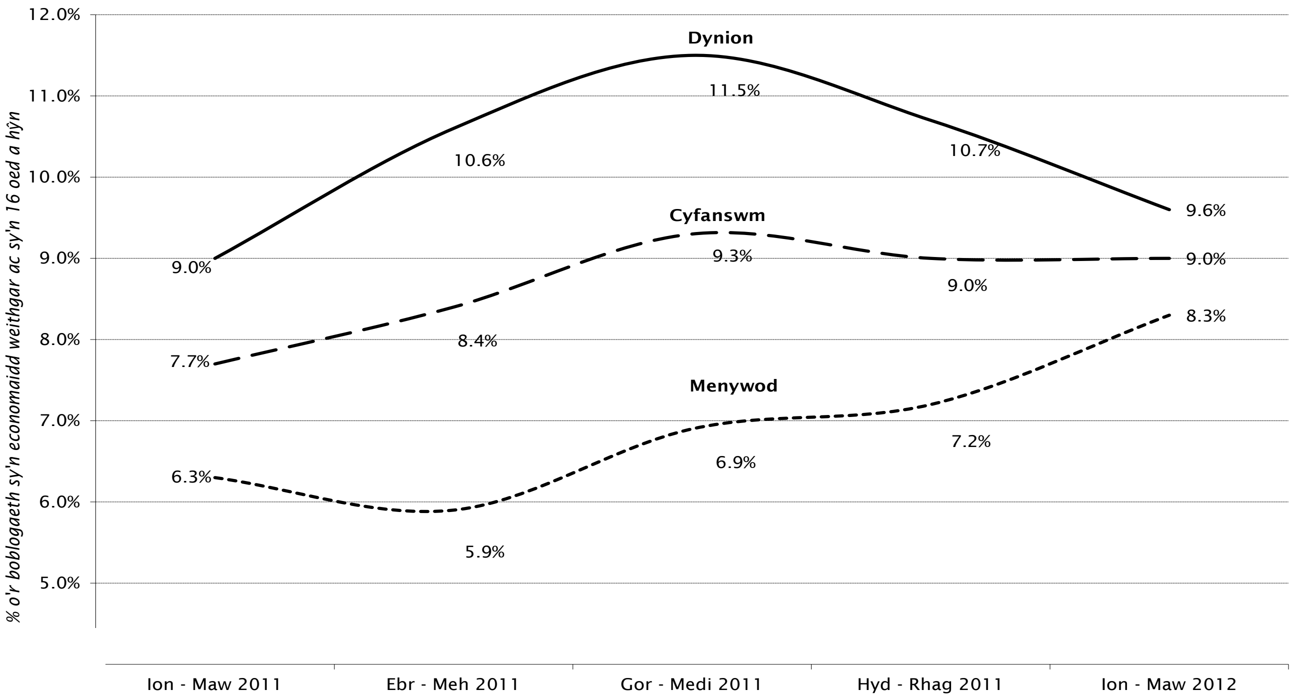

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, Ystadegau rhanbarthol y llafurlu – Mai 2012: Prif ddangosyddion Cymru: Tabl 1 – Crynodeb o brif ddangosyddion LFS

Ffigur 2.2: Canran y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra

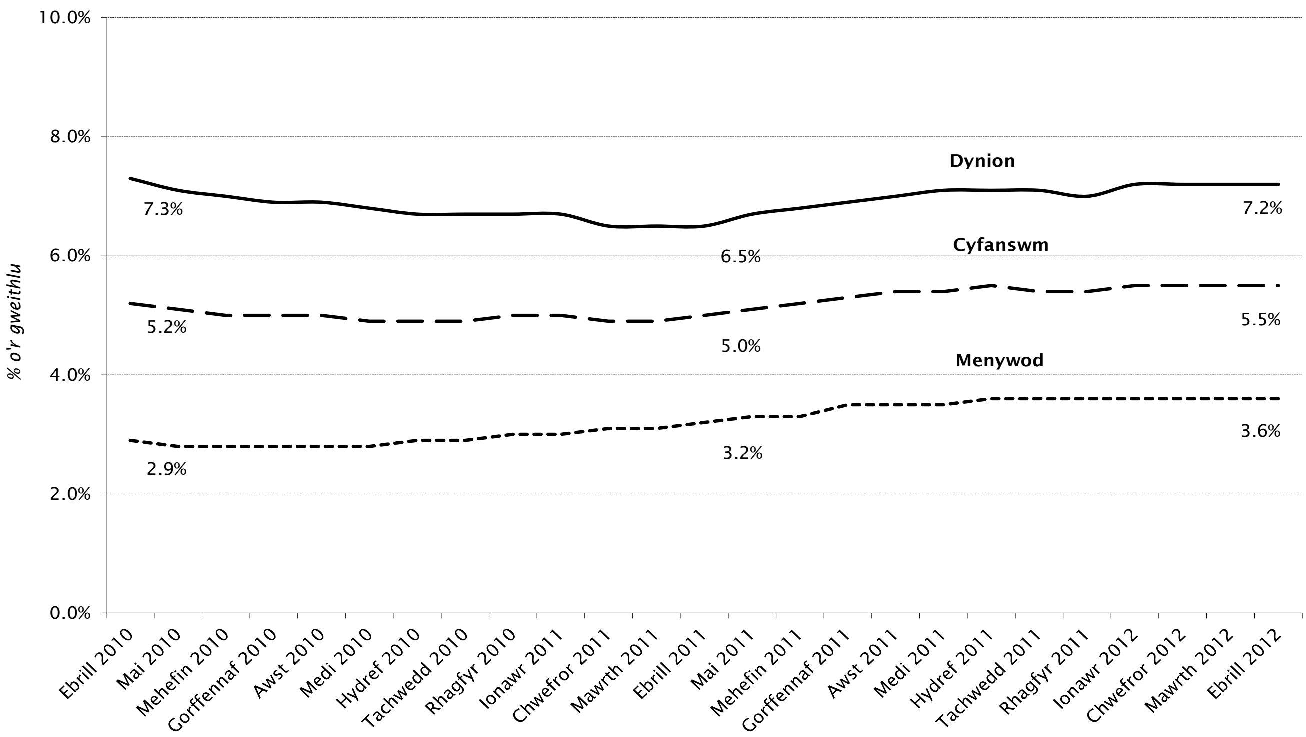

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, Cyfres Nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra a'r swyddi gwag

[4] Gweler yr Atodiad Technegol am ddiffiniadau o ddata diweithdra a ddefnyddiwyd yn y papur hwn.

3: Ystadegau ar ddiweithdra ar gyfer y Deyrnas Unedig

Tabl 3.1: Canran diweithdra ILO

Mis Ionawr i fis Mawrth	Cymru	Lloegr	Yr Alban	Gogledd Iwerddon	Y Deyrnas Unedig
2012	9.0	8.3	8.2	6.7	8.2
2011	7.7	7.8	7.7	7.2	7.7
2010	9.3	8.0	8.2	6.9	8.0

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, Ystadegau rhanbarthol y llafurlu – Mai 2012: Crynodeb o brif ddangosyddion – Tabl 1 a StatsCymru [000430]

Tabl 3.2: Canran y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra

Mis Ebrill	Cymru	Lloegr	Yr Alban	Gogledd Iwerddon	Y Deyrnas Unedig
2012	5.5	4.7	5.2	6.8	4.9
2011	5.0	4.4	5.1	6.5	4.5
2010	5.2	4.5	5.0	6.1	4.6

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, Ystadegau rhanbarthol y llafurlu – Mai 2012: Crynodeb o brif ddangosyddion – Tabl 2 a StatsCymru [007317]

4: Ystadegau ar ddiweithdra yng ngwledydd a rhanbarthau'r Deyrnas Unedig

Ffigur 4.1: Canran diweithdra ILO (o fis Ionawr i fis Mawrth 2012)

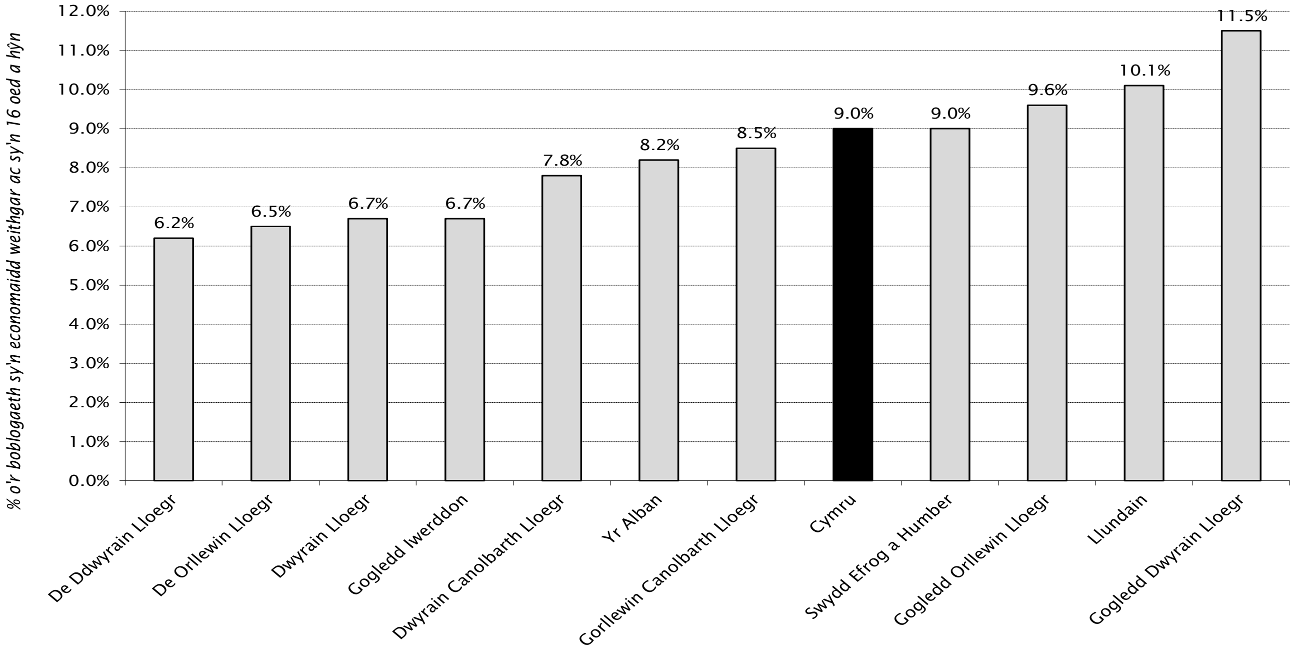

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, [Ystadegau rhanbarthol y llafurlu - Mai 2012: Crynodeb o brif ddangosyddion - Tabl 1]

Ffigur 4.2: Canran y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra (Ebrill 2012)

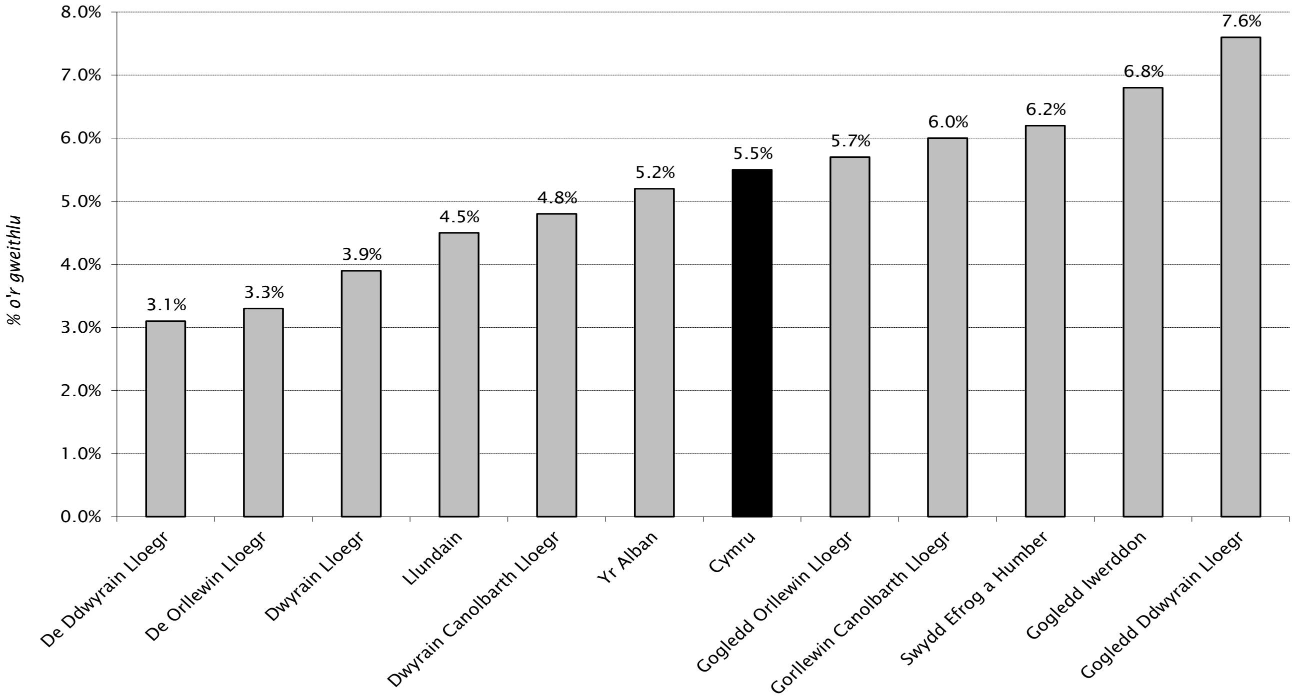

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, [Ystadegau rhanbarthol y llafurlu - Mai 2012: Crynodeb o brif ddangosyddion - Tabl 2]

5. Lefelau diweithdra yn ôl grŵp oedran

Ffigur 5.1: Cyfraddau diweithdra ILO yn ôl grŵp oedran (ni chaiff hwn ei addasu'n dymhorol)

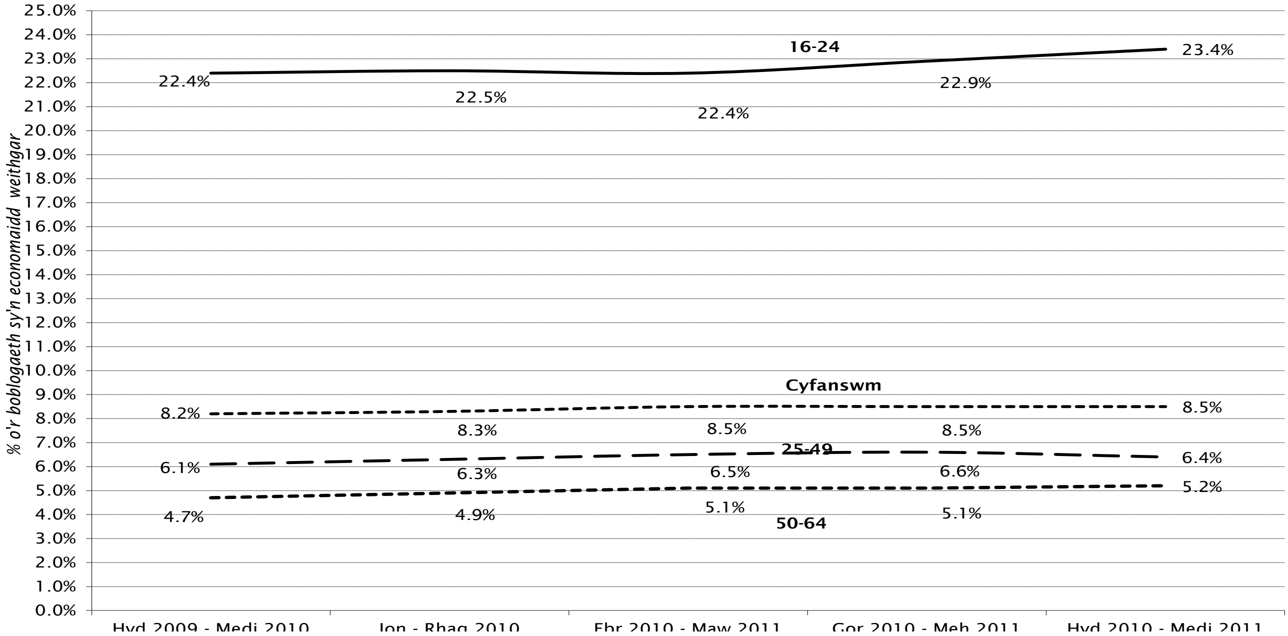

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, ystadegau swyddogol y llafurlu gan NOMIS

Ffigur 5.2: Cyfradd y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra yn ôl grŵp oedran (ni chaiff hwn ei addasu'n dymhorol)[5]

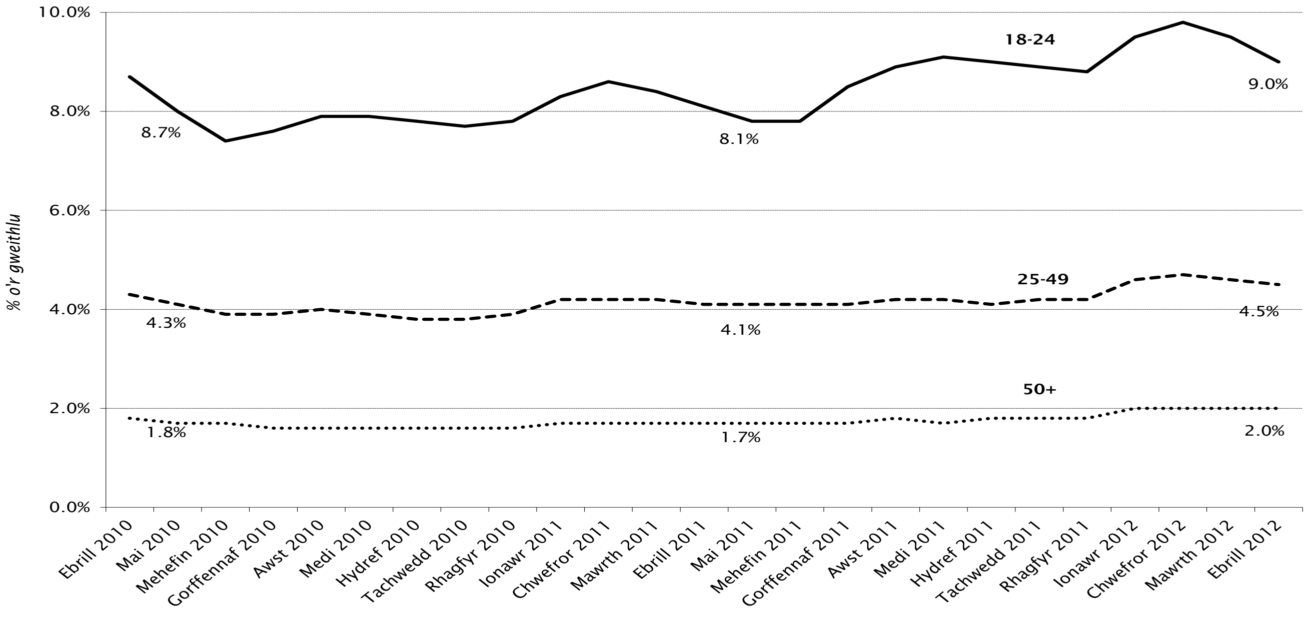

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, ystadegau swyddogol y llafurlu gan NOMIS: Proffil marchnad lafur Cymru

[5] Mae cyfraddau'r bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra yn ôl grŵp oedran yn cael eu cyfrifo gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol yn seiliedig ar y boblogaeth, ac nid ydynt yn ystyried cyfran y bobl sy'n economaidd anweithgar.

Tabl 5.1: Nifer ILO y bobl sy'n ddi-waith, yn ôl grŵp oedran (ni chaiff hwn ei addasu'n dymhorol)

	16-24	25-49	50-64	16 oed a hŷn
Hyd 2009 - Medi 2010	50,600	47,900	16,900	115,800
Ion - Rhag 2010	50,000	49,600	17,700	117,900
Ebr 2010 - Maw 2011	49,200	51,200	18,500	119,600
Gor 2010 - Meh 2011	49,200	52,700	18,600	121,100
Hyd 2010 - Medi 2011	50,100	50,800	19,100	121,000

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, ystadegau swyddogol y llafurlu gan NOMIS

Tabl 5.2: Nifer y bobl sy'n hawlio Lwfans Ceisio Gwaith, yn ôl grŵp oedran (ni chaiff hwn ei addasu'n dymhorol)

	18-24	25-49	50+
Ebrill 2010	25,925	40,175	10,680
Mai 2010	23,850	38,275	10,085
Mehefin 2010	22,115	36,835	9,695
Gorffennaf 2010	22,725	36,790	9,420
Awst 2010	23,560	37,240	9,420
Medi 2010	23,640	36,440	9,190
Hydref 2010	23,130	35,515	9,200
Tachwedd 2010	22,975	36,185	9,330
Rhagfyr 2010	23,150	37,165	9,530
Ionawr 2011	24,645	40,000	10,190
Chwefror 2011	25,685	40,050	10,185
Mawrth 2011	25,185	39,275	10,045
Ebrill 2011	24,090	38,760	9,970
Mai 2011	23,335	38,505	9,850
Mehefin 2011	23,185	38,215	9,925
Gorffennaf 2011	25,335	39,055	10,080
Awst 2011	26,645	39,640	10,220
Medi 2011	27,170	39,340	10,115
Hydref 2011	26,880	39,105	10,220
Tachwedd 2011	26,415	39,180	10,400
Rhagfyr 2011	26,160	39,635	10,650
Ionawr 2012	28,200	43,140	11,550
Chwefror 2012	29,110	43,835	11,760
Mawrth 2012	28,455	43,290	11,680
Ebrill 2012	26,770	41,985	11,520

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, ystadegau swyddogol y llafurlu gan NOMIS: Proffil marchnad lafur Cymru

6: Ystadegau ar ddiweithdra yn Etholaethau'r Cynulliad

Map 6.1: Canran diweithdra ILO yn ôl Etholaethau'r Cynulliad (Hydref 2010 i Fedi 2011) [6]

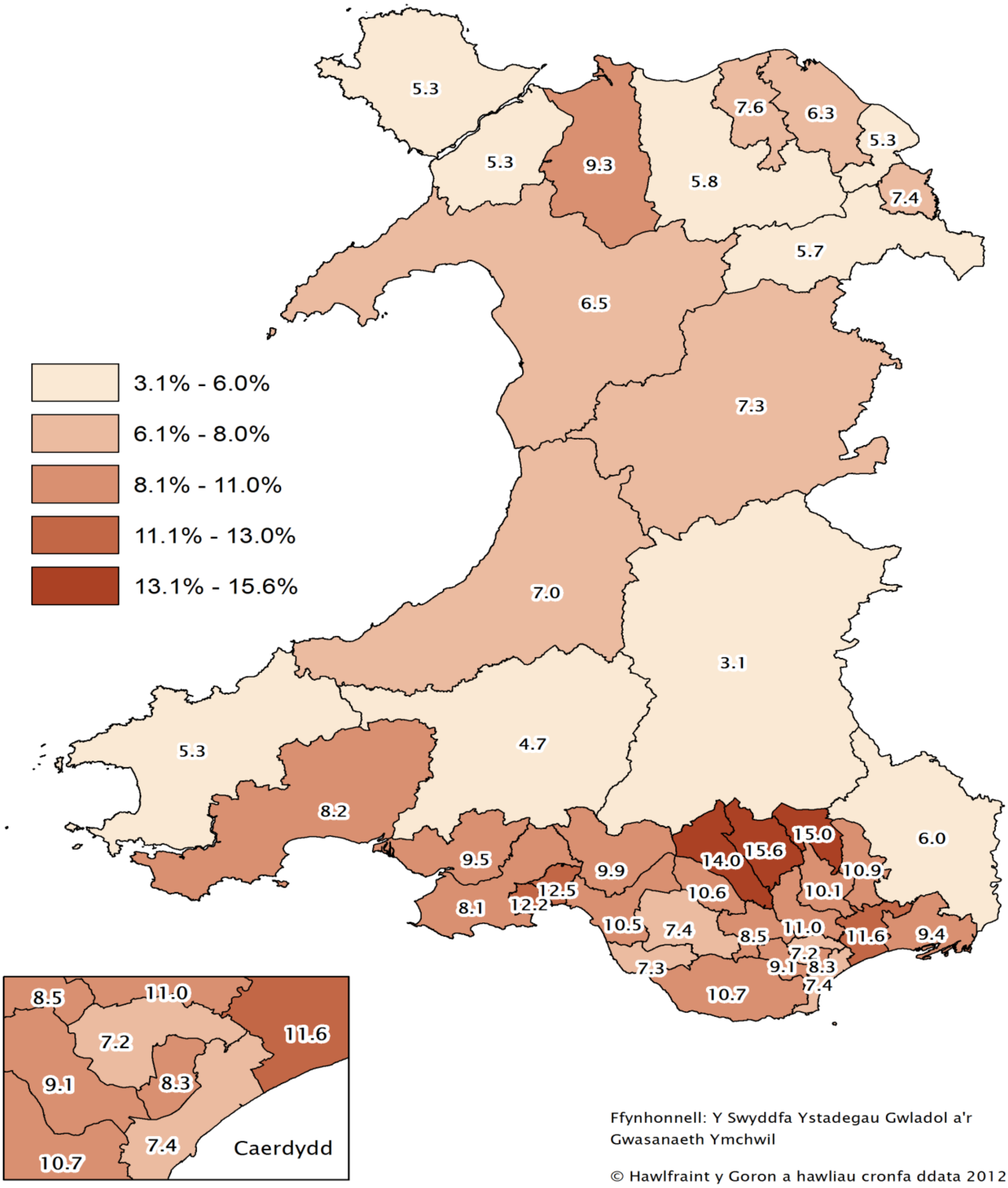

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol a'r Gwasanaeth Ymchwil

© Hawlfraint y Goron a hawliau cronfa ddata 2012. Arolwg Ordnans 100047295.

[6] Y data diweddaraf sydd ar gael (ni chaiff hwn ei addasu'n dymhorol). Y gyfradd yw nifer ILO o'r bobl sy'n ddi-waith fel canran o'r boblogaeth economaidd weithgar sy'n 16 oed a hŷn.

Map 6.2: Canran answyddogol o'r bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra yn ôl Etholaethau'r Cynulliad, Ebrill 2012 [7]

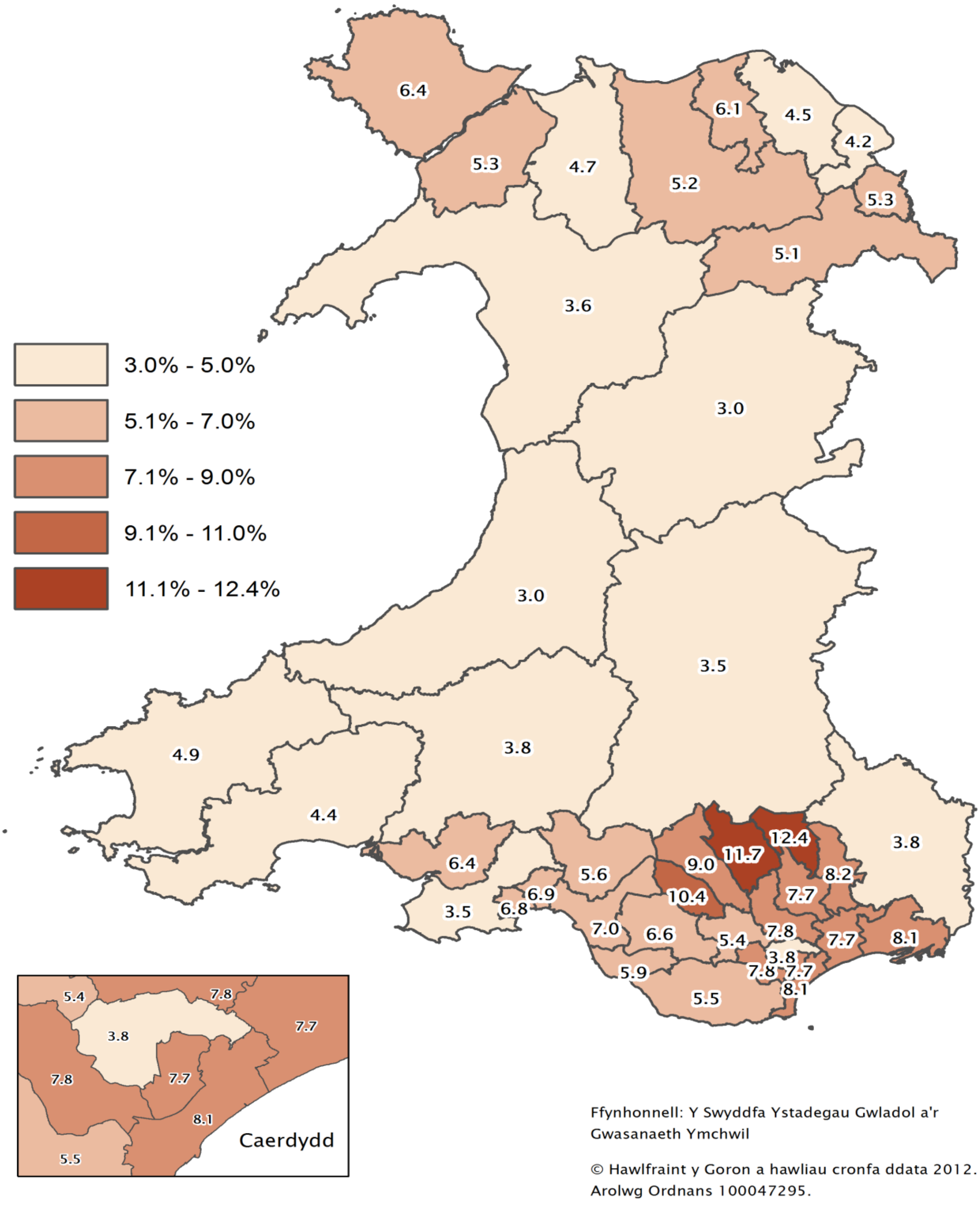

[7] Ffynhonnell: Y Gwasanaeth Ymchwil. Pobl sy'n hawlio Lwfans Ceisio Gwaith fel **canran** o'r boblogaeth economaidd weithgar sydd rhwng 16 a 64 oed. Gweler yr atodiad technegol am fanylion.

Tabl 6.1 Nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra yn ôl Etholaethau'r Cynulliad, Ebrill 2012 (ni chaiff hwn ei addasu'n dymhorol)

Etholaeth	Dynion	Menywod	Pobl
Aberafan	1,239	546	1,785
Aberconwy	830	301	1,131
Alun a Glannau Dyfrdwy	1,094	590	1,684
Arfon	993	361	1,354
Blaenau Gwent	2,325	1,117	3,442
Bro Morgannwg	1,759	712	2,471
Brycheiniog a Sir Faesyfed	717	367	1,084
Caerffili	1,920	911	2,831
Canol Caerdydd	2,080	803	2,883
Castell-nedd	1,174	529	1,703
Ceredigion	687	279	966
Cwm Cynon	1,661	802	2,463
De Caerdydd a Phenarth	2,600	1,106	3,706
De Clwyd	1,147	520	1,667
Delyn	979	520	1,499
Dwyfor Meirionnydd	637	255	892
Dwyrain Abertawe	1,622	709	2,331
Dwyrain Caerfyrddin a Dinefwr	737	369	1,106
Dwyrain Casnewydd	1,876	872	2,748
Dyffryn Clwyd	1,388	537	1,925
Gogledd Caerdydd	1,122	493	1,615
Gorllewin Abertawe	1,519	571	2,090
Gorllewin Caerdydd	2,223	897	3,120
Gorllewin Caerfyrddin a De Sir Benfro	1,010	406	1,416
Gorllewin Casnewydd	2,062	846	2,908
Gorllewin Clwyd	1,141	444	1,585
Gŵyr	835	362	1,197
Islwyn	1,648	762	2,410
Llanelli	1,390	627	2,017
Merthyr Tudful a Rhymni	2,233	1,011	3,244
Mynwy	934	441	1,375
Ogwr	1,504	639	2,143
Pen-y-bont ar Ogwr	1,358	635	1,993
Pontypridd	1,341	619	1,960
Preseli Sir Benfro	1,069	461	1,530
Rhondda	1,929	832	2,761
Sir Drefaldwyn	607	303	910
Tor-faen	2,028	876	2,904
Wrecsam	1,219	537	1,756
Ynys Môn	1,278	555	1,833

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol, Ystadegau rhanbarthol y llafurlu – Mai 2012: Tabl 17 Nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra yn ôl Etholaethau Seneddol

Tabl 6.2: Canran answyddogol y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra yn seiliedig ar gartrefi yn Etholaethau'r Cynulliad, Ebrill 2012 (ni chaiff hwn ei addasu'n dymhorol) (a)

Etholaeth	Dynion	Menywod	Pobl
Aberafan	8.7	4.8	7.0
Aberconwy	6.4	2.7	4.7
Alun a Glannau Dyfrdwy	5.0	3.2	4.2
Arfon	7.2	3.1	5.3
Blaenau Gwent	15.3	8.9	12.4
Bro Morgannwg	7.3	3.4	5.5
Brycheiniog a Sir Faesyfed	4.3	2.6	3.5
Caerffili	9.7	5.5	7.8
Canol Caerdydd	10.2	4.7	7.7
Castell-nedd	7.0	3.9	5.6
Ceredigion	3.9	1.9	3.0
Cwm Cynon	11.1	6.4	9.0
De Caerdydd a Phenarth	10.5	5.2	8.1
De Clwyd	6.3	3.5	5.1
Delyn	5.4	3.5	4.5
Dwyfor Meirionnydd	4.6	2.3	3.6
Dwyrain Abertawe	8.8	4.6	6.9
Dwyrain Caerfyrddin a Dinefwr	4.7	2.8	3.8
Dwyrain Casnewydd	10.0	5.7	8.1
Dyffryn Clwyd	8.2	3.6	6.1
Gogledd Caerdydd	5.0	2.5	3.8
Gorllewin Abertawe	9.0	4.2	6.8
Gorllewin Caerdydd	10.4	4.8	7.8
Gorllewin Caerfyrddin a De Sir Benfro	5.9	2.8	4.4
Gorllewin Casnewydd	10.1	4.9	7.7
Gorllewin Clwyd	6.9	3.2	5.2
Gŵyr	4.6	2.3	3.5
Islwyn	9.5	5.4	7.7
Llanelli	8.1	4.3	6.4
Merthyr Tudful a Rhymni	14.6	8.1	11.7
Mynwy	4.8	2.7	3.8
Ogwr	8.4	4.5	6.6
Pen-y-bont ar Ogwr	7.3	4.2	5.9
Pontypridd	6.8	3.7	5.4
Preseli Sir Benfro	6.2	3.3	4.9
Rhondda	13.0	7.1	10.4
Sir Drefaldwyn	3.7	2.3	3.0
Tor-faen	10.4	5.4	8.2
Wrecsam	6.8	3.6	5.3
Ynys Môn	8.1	4.3	6.4

Ffynhonnell: Y Gwasanaeth Ymchwil

(a) Pobl sy'n hawlio Lwfans Ceisio Gwaith fel canran o'r boblogaeth economaidd weithgar sydd rhwng 16 a 64 oed. Gweler yr atodiad technegol am fanylion.

Atodiad Technegol: Diffiniadau o ddata diweithdra

Diweithdra ILO

Diffiniad: Diweithdra ILO (y Sefydliad Llafur Rhyngwladol) yw nifer y bobl sydd heb waith ond sydd eisiau swydd; y rhai sydd wedi bod yn chwilio am waith yn y pedair wythnos diwethaf ac sydd ar gael i ddechrau gweithio yn y pythefnos nesaf; a'r rhai sydd allan o waith, sydd wedi dod o hyd i swydd ac sy'n aros i ddechrau gweithio o fewn y pythefnos nesaf.

Y fethodoleg a ddefnyddiwyd i gyfrifo'r canrannau: Caiff canrannau ILO eu cyfrifo fel canran o'r boblogaeth sy'n 16 oed a hŷn ac sy'n economaidd weithgar. Mae 'economaidd weithgar' yn golygu pobl sydd mewn gwaith neu sy'n ddi-waith yn ôl diffiniad yr ILO.

Ffynhonnell: Mae niferoedd diweithdra'r ILO yn deillio o arolwg o'r llafurlu. Mae'r arolwg, a gaiff ei gynnal gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol, yn sampl o tua 60,000 o gartrefi yn y Deyrnas Unedig. Mae'r Swyddfa Ystadegau yn nodi bod newidiadau rhanbarthol o chwarter i chwarter yn arbennig o agored i gael eu dylanwadu arnynt gan amrywioldeb y samplau, **a dylid eu dehongli yng nghyd-destun newidiadau dros sawl chwarter, yn hytrach nag yn unigol.** Mae'r ffigurau hefyd wedi'u haddasu gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol er mwyn ystyried ffactorau tymhorol.

Argaeledd yn ôl grŵp oedran ac ardal ddaearyddol: Mae natur sampl yr arolwg o'r llafurlu yn golygu nad yw data am grwpiau oedran ac ardaloedd yng Nghymru (er enghraifft Etholaethau'r Cynulliad ac awdurdodau lleol) ar gael bob tri mis. Dim ond data dros y 12 mis diwethaf sydd ar gael am grwpiau oedran, Etholaethau'r Cynulliad ac awdurdodau lleol, a chaiff ei ddiweddaru unwaith bob chwarter blwyddyn.

Defnydd: Mesuriad diweithdra ILO yw'r prif ddangosydd diweithdra yn y Deyrnas Unedig bellach. Mae'n fesuriad mwy cynhwysfawr o ddiweithdra na'r dull o fesur nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra, ac mae'n galluogi cymharu canrannau'n rhyngwladol. Defnyddir y diffiniad gan y mwyafrif o wledydd, yn ogystal ag Eurostat (Swyddfa Ystadegau yr Undeb Ewropeaidd) a'r Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd (OECD).

Y rhai sy'n hawlio budd-dal diweithdra

Diffiniad: Mae hwn yn ddull sy'n mesur faint o bobl sy'n hawlio Lwfans Ceisio Gwaith.

Y fethodoleg a ddefnyddiwyd i gyfrifo'r canrannau: Defnyddiwyd dau ddull yn y papur hwn:

1. Canrannau yn seiliedig ar y gweithle. Mae'r canrannau hyn wedi'u cyfrifo fel nifer y bobl sy'n byw mewn ardal ac sy'n hawlio budd-dal diweithdra fel canran o'r swyddi yn y gweithlu a faint o bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra. Defnyddir y dull hwn ar gyfer yr holl ffigurau a thablau, ar wahân i'r rhai sy'n cynnwys ffigurau am Etholaethau'r Cynulliad; a

2. Canran answyddogol y rhai sy'n hawlio budd-dal diweithdra. Mae'r etholaethau ar gyfer Senedd y Deyrnas Unedig, a gyflwynwyd ar gyfer etholiad cyffredinol 2010, **yr un peth** ag Etholaethau'r Cynulliad. Mae ystadegau **cyfran** y rhai sy'n hawlio budd-dal mewn **etholaethau** ar gael gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Mae'r cyfrannau hyn yn defnyddio ystadegau o'r boblogaeth sydd rhwng 16 a 64 oed fel enwadur, ac felly nid ydynt yn ystyried gwahaniaethau rhwng ardaloedd yn y gyfran sy'n economaidd weithgar.

   Mae **canran** y rhai sy'n hawlio budd-dal diweithdra yn **Etholaethau'r Cynulliad** wedi'u cyfrifo gan y Gasanaeth Ymchwil, drwy fynegi nifer y rhai sy'n hawlio budd-dal fel canran o'r boblogaeth sy'n weithgar economaidd, sydd rhwng 16 a 64 oed, ac sy'n byw yn yr etholaeth. Mae hyn yn cynhyrchu mesuriad gwahanol o ddiweithdra i'r rhai a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Ystadegau. Mae cyfran y bobl sy'n economaidd weithgar ym mhob etholaeth yn deillio o Gyfrifiad Poblogaeth 2001, ac wedi'u cyfrifo yn erbyn amcangyfrifon y boblogaeth sydd rhwng 16 a 64 oed ar gyfer 2008 fel y'i cynhyrchwyd gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol.

   Mae hyn yn wahanol i'r fethodoleg a ddefnyddiwyd rhwng mis Mai a mis Gorffennaf 2010, oherwydd roedd nifer y rhai a oedd yn hawlio budd-dal yn cael ei fynegi fel canran o drigolion economaidd weithgar a oedd **o oed gweithio**, yn deillio o Gyfrifiad 2001 ac amcangyfrifon 2008 o'r boblogaeth. Cyn mis Mai 2010, roedd nifer y rhai a oedd yn hawlio budd-dal diweithdra yn cael ei fynegi fel canran o drigolion economaidd weithgar a oedd yn 16 oed a hŷn, yn deillio'n llwyr o Gyfrifiad

Poblogaeth 2001. Mae'r newidiadau hyn yn unol â'r fethodoleg sy'n cael ei defnyddio gan Lyfrgell Tŷ'r Cyffredin.

Ffynhonnell: Daw'r ffigurau ynghylch nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra o gofnodion gweinyddol y Ganolfan Byd Gwaith. Mae bob amser yn is na mesuriad diweithdra'r ILO, oherwydd nid oes gan rai pobl sy'n ddi-waith yr hawl i Lwfans Ceisio Gwaith, neu maent yn dewis peidio â gwneud cais amdano. Mae'r ffigurau hefyd wedi'u haddasu gan y Swyddfa Ystadegau er mwyn ystyried ffactorau tymhorol (ar wahân i'r rhai a ddangosir ym Mapiau 5.1 a 5.2, a Thablau 5.1 a 5.2).

Argaeledd yn ôl grŵp oedran ac ardal ddaearyddol: Mae ystadegau ynghylch nifer y bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra ar gael yn fisol ar gyfer grwpiau oedran ac ystod o feysydd gweinyddol llai fel Etholaethau'r Cynulliad, awdurdodau lleol a wardiau.

Defnydd: Er mai dim ond rhan o'r darlun a geir o ystyried y nifer o bobl sy'n hawlio budd-dal diweithdra, mae amseriad a chwmpas ehangach y wybodaeth hon yn ddefnyddiol er mwyn creu darlun o'r farchnad lafur ar lefel leol.